

LANDINFO TEMANOTAT

LANDINFO TEMANOTAT er utarbeidet av *Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon* (LANDINFO).

LANDINFO TEMANOTAT kan inneholde utvalg, sammenstilling og vurderinger av informasjon fra en rekke kilder, samt LANDINFOs vurdering av enkelte eller flere av de refererte kildene.

REGION: Midtøsten
LAND: Irak

TEMA: Den etnisk/religiøse minoriteten Shabak i Nord-Irak

UTARBEIDET AV: Landrådgiver Håken R. Nilson
Dokumentalist Nina Østby Pedersen

DATO: 03.05.2007
SENEST OPPDATERT:

Shabakene i Nord-Irak

INNHold:

Kort bakgrunnsinformasjon.....	2
Shabakenes situasjon i dagens Irak	3
Utsatt gruppe i Mosul	3
Forholdet til kurdiske myndigheter	3
Kilder.....	5

Kort bakgrunnsinformasjon

Shabakene er en etnisk gruppe som holder til i Nineva-provinsen, nærmere bestemt i 72 spredte landsbyer på slettene mellom elvene Tigris og Khazir. Det er også en liten gruppe Shabaker bosatt i den østre delen av Mosul.

Shabakene har en kulturell egenart som skiller dem fra kurdere og arabere. De snakker et språk som er en blanding av kurdisk, farsi, tyrkisk og arabisk. Om lag 70 % av shabakene er shiamuslimer (resten sunni), men de følger en egen form av islam med elementer fra ulike religioner. Shabakene valfarter til yezidiske helligdommer, og deres hellige bok, *Buyruk*, er skrevet på turkmensk.

Det er uenighet om shabakenes etniske bakgrunn. Enkelte etnografiske studier konkluderer med at de er kurdere, og kurdiske myndigheter refererer til dem som en shiamuslimsk kurdisk stamme. Shabakene selv avviser at de skal ha et kurdisk opphav; ifølge generalsekretæren for Shabak Democratic Assembly er shabakene et folkeslag som utvandret fra Persia på 1500-tallet. Uansett opphav er det klart at gruppen har tatt opp i seg ulike etniske og religiøse trekk, og sånn sett er det kanskje betegnende at navnet deres oversatt fra arabisk betyr "intertwine", altså å sammenflette.

Det er vanskelig å anslå gruppens størrelse. Det foreligger ingen offisielle tall etter folketellingen i 1952, da de for første gang ble registrert som egen etnisk gruppe og talte om lag 15 000 individer. Under Ba'th-regimet ble de offer for arabiseringsframstøt og tvunget til å registrere seg som enten arabere eller kurdere. Det anslås at gruppen i dag teller et sted mellom 60 000 og 100 000 individer.

Shabakene har i dag politisk representasjon i kommunene Bakhdida, Bartella, Basheqa, Tel Keppe og Nimrod i Nineva-provinsen.¹

¹ Informasjonen i dette avsnittet er hentet fra: Leezenberg, M., "Between assimilation and deportation: The Shabak and the Kakais in Northern Iraq", in *Studies of the History of Religions*, Leiden (1997), Assyrian International News Agency 2005, "Iraq's Shabaks Are Being Oppressed By Kurds", 28. august, <http://www.aina.org/guesteds/20050828120403.htm> og Minority Rights Group International (MRG) 2007, "Assimilation, Exodus, Eradication: Iraq's minority communities since 2003." February 2007. <http://www.minorityrights.org/admin/Download/pdf/MRGraqReport.pdf>

Shabakenes situasjon i dagens Irak

Ifølge Minority Rights Group International, MRG, er etniske minoriteter i Irak nå i en ekstremt sårbar posisjon. I en rapport publisert i februar 2007 hevder MRG at minoritetene er gjenstand for forfølgelse på bakgrunn av etnisk og religiøs tilhørighet og at de trues av utryddelse. Ifølge Ministry for Migration and Displacement skal om lag halvparten av Iraks minoritetsbefolkning ha forlatt landet. Mange minoritetskulturer fortsetter å lide under assimileringforsøk. Mens dette tidligere var et av Ba'th-regimets strategier, er det nå en følge av de politiske og sekteriske konfliktene mellom majoritetsgruppene i Irak.²

Utsatt gruppe i Mosul

Flere kilder melder om at shabakene er utsatt for angrep fra sunni-arabiske opprørsgrupper i Mosul. Angrepene mot minoriteter ser ut til å ha økt kraftig i omfang fra mai/juni 2006.

I UNAMIs menneskerettighetsrapportering fra juli-august 2006 fremgår det at i alt 100 shabaker skal ha blitt drept i Mosul siden mai/juni, og at over tusen familier skal ha flyktet til landsbyer utenfor byen.³ Shabakene skal ha blitt direkte truet til å forlate byen og UNAMI viser til at de har mottatt kopier av slike trusselbrev.⁴ Ifølge den kurdiske uavhengige avisen Jamawar skal også mange shabaker ha flyktet til den kurdiske regionen⁵, og som nevnt ovenfor, har også svært mange forlatt landet.

Det meldes fortsatt om overgrep på shabakene i Mosul. Den 30. januar 2007 rapporterte den kurdiske avisen Khabat, som kommer ut i Erbil og utgis av KDP, at 400 shabaker skal ha blitt drept i Mosul de tre siste årene. Senest i desember 2006 skal fire brødre ha blitt drept i en såkalt "drive by shooting".⁶

Forholdet til kurdiske myndigheter

Ifølge MRG blir minoriteter bosatt i de omstridte landområdene i Nord-Irak utsatt for assimileringforsøk. Dette er også situasjonen for Shabakene som har blitt en viktig brikke for kurdernes politiske ambisjoner i Nineva-provinsen. MRG rapporterer om at shabaker blir presset

² MRG, op.cit.

³ UNAMI, Human Rights Report 1 July – 31 August 2006, <http://uniraq.org/documents/HR%20Report%20July%20August%202006%20EN.pdf>

⁴ UNAMI, Human Rights Report 1 May – 31 June 2006, <http://uniraq.org/documents/HR%20Report%20May%20Jun%202006%20EN.pdf>

⁵ BBC Monitoring 2006, "Iraqi Kurdish paper says Sunni Arabs attack Shi'is in Mosul", Jamawar, Arbil. 24. juli.

⁶ BBC Monitoring 2006 og 2007, Iraqi press highlights, 11. desember 2006 og 30. januar 2007.

til å støtte kurdiske politiske partier og til å identifisere seg som kurdere for å legitimere kurdernes fordringer til disse landområdene. Til gjengjeld blir de tilbudt beskyttelse fra kurdiske myndigheter som har et betydelig politisk og militært nærvær i området.⁷

Disse påstandene støttes av UNAMIs menneskerettighetsrapporteringer⁸, og flere nyhetsartikler publisert i Assyrian International News Agency (AINA). Her heter det at kurdiske myndigheter etter den amerikanske invasjonen i 2003 har gjort forsøk på ”kurdifisere” shabakene som de refererer til som kurdiske shabaker. KDP skal ha åpnet partikontorer i flere landsbyer og reist det kurdiske flagget over skoler i bl.a. Fadilia, Basheqa, Khorsibad, Daraweesh. Over halvparten av politistyrkene i dette området er kurdere som er lojale mot KDP, og KDP skal også ha flertall i provinsforsamlingen i Nineva.⁹

Motsetningsforholdet ser ut til å ha tilspisset seg under en demonstrasjon arrangert av Democratic Shabak Coalition i byen Bartella den 15. august 2005. Demonstrantene gjorde krav på å bli anerkjent som en separat etnisk gruppe i den nye grunnloven, under slagordene ”vi er verken kurdere eller arabere”. KDP-militser skal da ha gått til væpnet angrep på demonstrantene og skadet flere.¹⁰

Våren 2006 gav Innenriksdepartementet ordre om å utpeke 800 nye politirekrutter fra lokalsamfunnet til å tjenestegjøre i to distriktene Hamdaniya og Telkaif på Nineva-slettene. Den KDP-dominerte provinsforsamlingen i Nineva skal imidlertid ha utsatt implementeringen av ordren fra departementet, og etter mye frem og tilbake gitt de nye rekruttene ordre om møte til tjeneste i Mosul i stedet. Omgjøringen av den opprinnelig ordren skapte sterk misnøye, og rekruttene skal ha nektet å møte opp til sine henviste politistasjoner i Mosul.¹¹

På tross av disse motsetningene melder flere irakiske medier om at shabaker nå søker beskyttelse i selvstyreområdet. Eksempelvis meldte den arabiske avisen Al-Muwatin den 18. januar at hundrevis av shabaker i Mosul hadde demonstrert for en innlemmelse av den østre delen av Mosul og Nineva-slettene i det kurdiske selvstyreområdet. En annen arabisk avis, Al-Ittihad, som utgis av PUK, bekreftet disse påstandene den 28. januar og meldte at shabakene hadde fornyet kravene sine om innlemmelse.¹² Bakgrunnen for disse demonstrasjonene er trolig gruppens utsatte posisjon og økende behov for beskyttelse i Mosul. I intervjuer med shabaker foretatt av MRG blir det hevdet at kurdere i Mosul er involvert i volden mot shabaker og andre

⁷ MRG, op.cit.

⁸ UNAMI, op.cit

⁹ Assyrian International News Agency (AINA) 2005, “Iraq's Shabaks Are Being Oppressed By Kurds”, 28. August, <http://www.aina.org/guesteds/20050828120403.htm>

¹⁰ AINA 2005, “Kurdish Gunmen Open Fire on Demonstrators in North Iraq”, 16. august, <http://www.aina.org/news/20050816114539.htm>

¹¹ AINA 2006, “Kurds Block Assyrians, Shabaks From Police Force in North Iraq”, 24. juni, <http://www.aina.org/releases/20060624123753.htm>

¹² BBC Monitoring 2007, Iraqi press highlights, 18. og 28. januar.

minoritetsgrupper for å skape frykt. Gjennom åpent å uttrykke lojalitet og støtte til kurdernes politiske ambisjoner får minoritetene beskyttelse.¹³

Kilder

- Minority Rights Group International (MRG), *Assimilation, Exodus, Eradication: Iraq's minority communities since 2003*. February 2007.
- Michiel Leezenberg, "Between assimilation and deportation: The Shabak and Kakais in Northern Iraq" (Landdatabasen, Sosioøkonomiske forhold)
- UN Assistance Mission for Iraq, Human Rights Reports
- Assyrian International News Agency (AINA)
- BBC Monitoring, Iraqi press highlights 2005-2007.

¹³ MRG, op.cit.